

stadsomwalling. Het onderzoek toonde daarenboven aan dat kleinschalig onderzoek bij rioleringswerken wel degelijk waardevolle informatie over de geschiedenis van een stad kan opleveren.

BIBLIOGRAFIE

TRIO P., CASTELAIN R., VAN KERKHOVEN G. & DE SMET M. (red.), 2012, *Tijd voor Oudenaarde*, Oudenaarde.

Het archeologisch onderzoek op het Keizersplein te Aalst (OVL)

DE MAEYER WOUTER, Taelman Evelien, Van Cauwenbergh Stijn, Vanholme Nele & Cherretté Bart

Inleiding

Tussen september 2013 en maart 2014 voerde de archeologische dienst van SOLVA een gefaseerd archeologisch onderzoek uit in opdracht van Stad Aalst op het Keizersplein in Aalst. Het Keizersplein bevindt zich historisch gezien net binnen of ten dele op het vermoede tracé van de laatmiddeleeuwse stadsomwalling (de zogenaamde Wallenring) tussen de voormalige Gentse Poort (opgegraven in 2008) en de voormalige Zoutstraatpoort. Deze laatste, gelegen op het kruispunt Keizersplein – Colinetstraat, is mettertijd vergezeld van een ravelijn. Het onderzoek ging vooraf aan de geplande herinrichting van het plein en de aanleg van een nieuwe riolering.

De Zoutstraatpoort

De opgraving aan de Zoutstraatpoort bracht effectief een deel van de funderingen van het poortgebouw aan het licht. Het funderingsplatform van de twee (half?)ronde torens die het poortgebouw flankeerden, is in deze opgraving duidelijk naar voren gekomen. Zowel de fundering als de basis van de torens waren volledig opgetrokken in witte kalkzandsteen, ontgonnen in de nabijgelegen groeve van Meldert. Een datering van deze constructie was niet mogelijk, maar is zeker na het begin van de 13de eeuw te plaatsen.

Tegen dit bouwwerk was een bakstenen structuur opgetrokken. Het is niet duidelijk of de twee delen tegen elke toren één geheel vormden, of het om twee verschillende structuren gaat. De voorzijde was afgewerkt met recht gekapte natuurstenen blokken wat wijst op een zichtbaar parement.

Wellicht zijn gelijktijdig met de bakstenen aanbouw ook brugpijlers opgetrokken. De onderbouw ervan, die zich mogelijk permanent onder water bevond, bestond louter uit bakstenen, de bovenbouw was eveneens afgewerkt met witte kalksteen. Deze verbouwing dateert mogelijk uit het einde van de 17de eeuw.

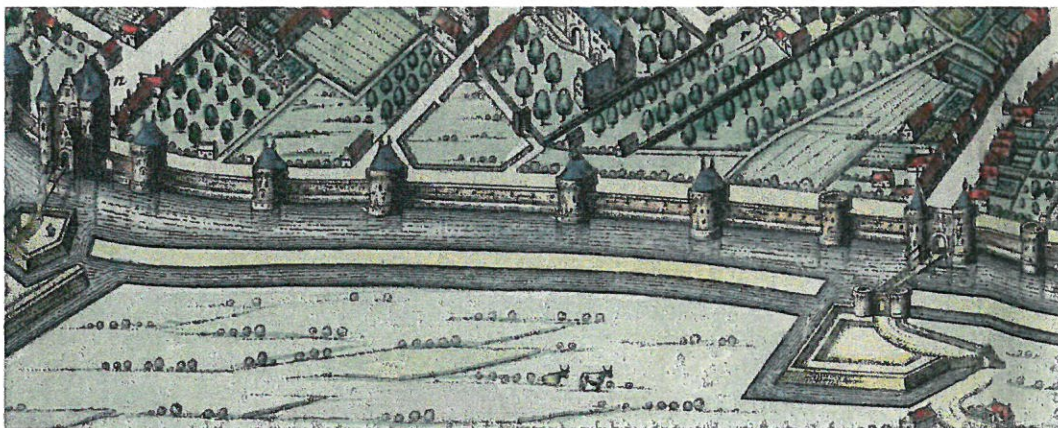
De vele verstoringen in deze zone maakten het onmogelijk om het grachtprofiel vast te stellen.

Luchtfoto van een deel van de opgraving van de Zoutstraatpoort met één van de torens in natuursteen en de recentere bakstenen aanbouw

De stadsmuur

Het onderzoek naar de stadsmuur op het Keizersplein maakte duidelijk dat de situatie op deze plaats sterk gelijkaardig is aan die op het nabijgelegen Vredeplein. Een landbouwlaag wordt afgedekt door een restant van de stadswal. Bovenop deze stadswal stond de stadsmuur. Hiervan is echter niets bewaard gebleven. Naar analogie met de vondsten op het Vredeplein kan de oprichting van de wal geplaatst worden in het eerste kwart van de 13de eeuw.

Snede uit de kaart van Sanderus (1549) (Bron: Geheugen van Nederland)

Volgens historische kaarten bevonden zich op het tracé minstens zes torens. Tijdens het onderzoek is echter slechts één toren opgegraven en is er één vast gesteld tijdens de werken aan de riolering. De eerste is D-vormig en bestaat uit kalkzandsteen. De fundering is ingegraven in de stadswal. Een datering van deze constructie was niet mogelijk, maar een

gelijkaardige manier van bouwen in kalkzandsteen plaatst deze toren samen met de oudste fase van de Zoutstraatpoort en de Gentse Poort in dezelfde periode. De tweede, niet opgegraven toren, is rond en bestaat uit baksteen. Wellicht is deze jonger.

De rand van de stadsgracht bevindt zich in de sleuf en doorsnijdt het wallichaam. Gezien de beperkte oppervlakte kon geen fasering vastgesteld worden in de gracht.

Zicht op de D-vormige toren in natuursteen en de rand van de stadsgracht

Un moine archéologue dans l'abbaye de Villers-en-Brabant,... il y a 500 ans (BW)

DE WAELE ERIC

L'ancienne abbaye de Villers-en-Brabant (1146-1796) a conservé la mémoire de son histoire dans la « *Cronica Villariensis monasterii* ». Dans la notice sur l'abbé Denis van Zeverdonck (1524-1545), il est écrit qu'il mena une politique de constructions prestigieuses et ordonna la démolition d'une « *certaine vieille maison* », la « *domus sancti Bernardi* », remontant à l'époque de l'abbaye Villers II (1147-1197). Au-delà de l'événement, c'est le moine auteur de cette notice qui interpelle : ses compétences et ses préoccupations, telles qu'il les exprime dans le passage que nous commentons ci-dessous phrase après phrase, font de lui un archéologue.

Une notice à l'allure d'un signalement archéologique :
« *Un fait mérite d'être relaté au sujet d'une certaine vieille maison d'une ancienneté étonnante* ». D'emblée, le chroniqueur proclame l'intérêt patrimonial d'une maison en insistant sur son ancienneté remarquable. Dans la suite du texte, il livre tous les éléments d'information utiles tels qu'on les trouve dans un signalement archéologique.

Denis van Zeverdonck (1524-1545), 44e abbé de Villers. Détail du vitrail qu'il offrit à l'église Saint-Gommaire de Lierre. Cliché Renotec